

DANCE, S. P. (1977): Das grosse Buch der Meeresmuscheln. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, p. 1-304. Kb. DM 90,- (fordítás).

Bár e mű eredeti, 1974-es angol, valamint német kiadása is teljesen elfogyott, ismertetését időszerűnek tarthatjuk, mert újbóli megjelentetése 1981-ben várható.

A szerző szándéka az volt, hogy a tengerek puhatestűfaunájáról mi él átfogóbb képet adjon az olvasónak. Ez a vállalkozás, természetesen a terjedelemek megfelelően, nagyszerűen sikerült. Abban, hogy ezt a szép kiállítású könyvet minden malakológusnak fenntartás nélkül javasoljam, csupán az igen magas ár akadályoz meg.

A könyv a puhatestűek általános ismertetésével kezdődik. Ezután a kötetben szereplő családok egyszerű határozókulcsa következik, a tipikus fajok fényképeivel illusztrálva. Ezek a fotók majd ismét felbukkannak a rendszertani rész megfelelő oldalain. Az ismétlés túlságosan nagy luxusnak tűnik, hiszen a duplumok helyett legalább száz más faj is bemutatható lett volna. Ennek ellenére a fajszám majdnem eléri a másfél ezret. Kár, hogy a német kiadásba felvett bővítéseket függelék formájában csatolták, a szövegbe való beépítés helyett. Az illusztrációk száma 1600, legtöbbjük színes fénykép.

Nagymértékben helyeselhető, hogy a szerző viszonylag egyszerű nomenklatúrát alkalmaz. Nem veszi figyelembe az egyre inkább elharapódzó genuszgyártás "eredményeit". Ez a törekvés jól megfigyelhető pl. a Cerithiumok, Nassariusok és Chlamysok esetében. A fajok ismertetései rövidek, de jól kiegészítik a fényképeket. A fontosabb szinonimákat mindenütt megtaláljuk. Az auktorok mellől a leírás évszáma hiányzik, de ez nem feltétlenül negatívum.

(DR. PODANI JÁNOS)

OLIVER, A. P. H. (1980): The Hamlyn Guide to Shells of the World. Illustrated by J. NICHOLLS. Hamlyn Publ.Co., London, p. 1-320. 2nd edition. L 4.95 (paperback L 2.75).

Nemcsak a tengerparti országokban, hanem hazánkban is a legnépszerűbb malakológiai foglalatosság a tengeri csigák és kagylók gyűjtése. Sokan főleg a nagyobb, szebb vagy feltűnőbb héjak után érdeklődnek, s egykori viselőik pontos tudományos nevét is szeretnék megállapítani. Ugy érzem, elsősorban számukra íródott ez a könyv.

A jelentős gyűjteményéről ismert szerző 1200 fajt ismert, mintegy ezret színes táblákon is bemutat. Az illusztrációk rendkívül szépek, élethűek és néha túlságosan is idealizáltak. A fajleírások részletesek. A könyv használhatóságát nagy mértékben növeli, hogy a tudományos nevek után az auktorokat és a közlés évét is megtaláljuk. A felsorolt szinonimák száma azonban az indokoltnál jóval kisebb.

A kötet tematikája, nyilvánvalóan a nagyobb popularitás érdekében, meglehetősen kiegyensúlyozatlan. Legfeltűnőbb hiányosság, hogy a szerző mindössze 42 kagylófajt tartott bemutatásra érdemesnek, szemben az ezernél is több csigával. De még ez utóbbiak is nagyon aránytalan elosztásban szerepelnek. Fő hangsúly a Strombacea, Cypraeacea, Tonnacea, Muricacea, Volutacea és Conacea főcsaládokon van, ugyanakkor érthetetlen a Naticacea főcsalád teljes mellőzése. A puhatestűek négy osztályára /Scaphopoda, Cephalopoda, Amphineura és Monoplacophora/ mindössze egy képtábla jutott.

Minden hibájával együtt a könyv melegen ajánlható minden tengeri puhatestűekkel foglalkozó amatőrnek és kutatónak. Jól kiegészítheti, ábraanyagát tekintve pedig felül is múlhatja a már meglévő határozókönyveinket.

(DR. PODANI JÁNOS)

Megjelent a Malakológiai Tájékoztató 1. száma.

A magyar malakológusok évente megrendezett találkozójának egyre sokrétűbb a programja. Már korábban felvetődött, hogy célszerű lenne az ott elhangzottakat röviden összefoglalva mindenkinek írásban eljuttatni. Az 1979-es gyöngyösi találkozón elhangzott előadások rövid kivonata DR. FÜKÖH LEVENTE összeállításában 100 példányban meg is jelent.

A barcsi találkozón FÜKÖH LEVENTE bejelentette, hogy a Heves megyei Múzeumi Szervezet Igazgatósága támogatja egy időszakos tájékoztató füzet elkészítését és megjelenését. A nagy lelkesedéssel, örömmel fogadott hír nyomán a jelenlevők által megvitattott szempontok figyelembevételével el is készült a Malakológiai Tájékoztató 1. száma. A célszerű formátumú füzet borítólapját a Sadleriana pannonica /FRFLD./ csigafaj rajza és a Dobó István Vármúzeum emblémája díszíti.

A kiadvány célja – mint az a szerkesztő, FÜKÖH LEVENTE előszavából is kitűnik – egy olyan fórum megteremtése, ahol a magyar malakológusok kutatásaik eredményeinek összefoglalásán, tapasztalataik, gyűjtési módszereik ismertetésén kívül, értesülhetnek a malakológiát érintő időszakos hírekről.

A Malakológiai Tájékoztató 1. száma a következő részekre tagolódik:

I. Módszer. II. Tudományos feldolgozások ismertetése. III. A Bükk Nemzeti Park kutatása. IV. Rövid közlemények.

A Tájékoztató közli az V. Malakológustalálkozó előadásainak rövid kivonatát, így a témákat azok is figyelemmel kísérhetik, akik a találkozón nem tudtak résztvenni. Talán még jelentősebb ennél hírközlő szerepe, amely segít abban, hogy a malakológusok tudomást szerezzenek az őket érintő eseményekről s így részt is vehessenek azokban.

A magyar malakológusok kis létszámú, de lelkes gárdája nagy örömmel üdvözlöi a Malakológiai Tájékoztató megjelenését, amelyet a Dobó István Vármúzeum Természettudományi Csoportja ad ki 200 példányban. Külön köszönet illeti DR. BODÓ SÁNDORT, a Heves megyei Múzeumi Szervezet igazgatóját, akinek a hathatós támogatása biztosította ennek az időszakos kiadványnak létrejöttét.

(DR. KROLOPP ENDRE)

KERNEY, M. P. & CAMERON, R. A. D. (1979): A Field Guide to the Land Snails of Britain and North-west Europe. Collins, London, 288.

Ez a kisméretű könyv 279 csigafajt tárgyal. Európa É-nyugati felében élő szárazföldi fajokkal foglalkozik. Skandinávia, Dánia, Benelux-Államok, Nagy-Britannia, Írország, Franciaország /a DK-i részek kivételével, Svájc, valamint az NSZK DK-i hegyvidékeinek faunáját dolgozza fel. A maga nemében nemcsak hézagpótló, hanem a gyűjtők bibliája lehet, ahogy A. E. ELLIS a bevezetőben méltatja. Múltán, mert 649 illusztráció közül 408 színes és fekete-fehér rajz /GORDON RILEY illusztrációi/ és 392 elterjedési térkép egészíti ki a könyvet. Az elterjedési térképek egy része a fajok nagy-britanniai és írországi elterjedésére vonatkozik, mégpedig az elterjedési sűrűség négy fokozatának figyelembevételével. A leírásokat több esetben anatómiai rajzok teszik teljessé. Mindenképp hézagpótló munka, mely a szerzők szándéka szerint kiegészíti EHRMANN /1933/ és ZILCH und JAECKEL /1962/ munkáit. A könyv ára mérsékelt: L 5,50.

/Szerkesztőségi megjegyzés: Fenti könyvnek megjelent holland nyelvű fordítása is, mely nemcsak fordítás, hanem részleges átdolgozás is. Nyomás alatt van a teljesen átdolgozott német nyelvű kiadás is, melyben Magyarország, Ausztria, Csehszlovákia és Lengyelország adatai is szerepelnek/.

(DR. BÁBA KÁROLY)

GODAN, D. (1979): Schadschnecken und ihre Bekämpfung. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 1-467.

75 színes és 128 fekete-fehér fotóval és rajzzal jelent meg ez a kétségtelenül hiánypótló, főleg irodalmi összefoglalással készült /63 oldalas irodalomjegyzéki/ monográfia. A munkának a célja, hogy összesítse a káros csigákra /édesvízi és szárazföldi/ vonatkozó eddigi ismereteket, amelyek a rágaképek felismerésére, biológiájukra, fiziológiájukra, viselkedésükre, károsításuk mértékére és jelentőségükre terjednek ki. A kémiai anyagok visszaszorításának kimondott céljával indikátor-jelentőségükre a környezetszennyezések /viz és szárazföld/ felismerésében. Köztesgazda-, gomba-, baktérium- és vírus-átvivő szerepükre. Különösen szimpatikussá teszi a könyvet és a szerzőt az a törekvés, hogy a biológiai védekezésnek olyan eljárásairól ad ismertetőt - saját vizsgálataira is alapozva -, melyek a kritikus "fertőzöttségi szám" prognosztikai értékét figyelembe véve a nem kémiai biológiai védekezési eljárásokkal /anyagcsebefolyással, szexuális tulajdonságaik változtatásával, feromonokkal/ szabályozni lehet populációik nagyságát. Utóbbi eljárásokat Európában még nem használták fel károsító csigák ellen. Ismertek a trópusi csigák elleni védekezésben és a rovarok ellen. A könyv logikus felépítése és világos fogalomalkotásai elősegítik, hogy gyakorlati felhasználhatósága révén hasznos segítője legyen a növényvédelmi és az állatorvosi gyakorlatnak és természetszerűen minden malakológusnak is. A felsorolt eredmények mellett mindenképpen figyelembe kell venni a sok nyomdai hibát és néhány elírást. Részletesen a hibákról ld. HOHORST, W. /1980/: Mitt. dtsh. malak. Ges., Frankfurt, 3 /35/: 463-464.

(DR. BÁBA KÁROLY)

LIKHAREV, I. M. & WIKTOR, A. (1980): Szlizni fauná SZSZSZR-i szopredelnüh sztran (Gastropoda terrestria nuda). In: Fauna SZSZSZR Molljuszki, III (5): 1-438, Leningrád, "Nauka". 6,60 rubel.

Oroszország házatlan csigáinak kutatásában H. SIMROTH rendkívüli érdemeket szerzett. Jelentős munkája: "Die Nacktschnecken des Russischen Reiches" /321 pp., St.-Petersburg, 1901/. Most két kitűnő szakember írt kitűnő monográfiát a házatlan csigákról. A munka magába foglalja a Szovjetunió és a vele határos országok fajait. Két részre tagolódik: 1. A fajok rendszertani áttekintése. 2. Általános rész. A könyv háromnegyed része a rendszerrel foglalkozik. A szerzők új rendszertani felosztást alkalmaznak. A fajok leírása igen részletes és hatalmas anyag alapján történt. A könyvben határozókulcs is található. 102 fajt írnak le a vizsgált területről. Munkájukat azonban nem tekintik lezártnak. A könyv hézagpótló munka, s az 576 tollrajz azok számára is használhatóvá teszi a könyvet, akik az orosz nyelvben nem járatosak.

(IVO FLASAR)

100 éve jelent meg...

Éppen 100 éve jelent meg HAZAY GYULA korszakot nyitó munkája, a "Die Molluskenfauna von Budapest". 100 éve annak is, hogy egy francia orvos, G. SERVAIN, monográfikusan összefoglalta a Balaton és környéke puhatestű-faunáját. Bár időben röviddel egymás után jelent meg a két mű, mégis áthidalhatatlan köztük a távolság: HAZAY munkája maradandó, SERVAIN-é pedig a feleslegesen íródottak közé sorolandó. Az egyik az állatok egyre teljesebb megismerésére törekszik, a másik pedig - az állatoktól, a természettől elszakadva - új "fajok" gyártásában jeleskedik.

— 100 év után is intő példa: megismernünk s nem kitalálnunk kell a természetet —

(PINTÉR LÁSZLÓ)